

०५ प्रधान-होमः

(सू - उक्तम् आज्यभागान्तम् - अथैनमुत्तरा आहुतीः हावयित्वा)
कपर्दी -

योगादीन् वाचयन् एव
कुमारं हावयेत् खलु ।
द्वितीय-चतुर्थौ ब्रूयाद्
आचार्यो जुहुयाद् वटुः ।

इतः परम् एकादश प्रधानाहुतीः
कुमारं हावयेत् ।
अत्र प्रधान-होम-कर्ता कुमारः,
पिता प्रयोजकः,
कुमारस्य दक्षिणं हस्तं सङ्गृह्य
स्वाहेत्यत्र यथा कुमारः जुहुयात्
तथा हावयेत् ।
अपि च एकादशसु मन्त्रेषु
द्वितीय-चतुर्थौ विहाय
अवशिष्टान् मन्त्रान्
कुमारं वाचयित्वा हावयेत् ।
द्वितीयचतुर्थौ पितैवोक्त्वा
स्वाहेत्य् उच्चार्यमाणे
कुमारं हावयेत् ।
एकादशस्व अपि उद्देश्य-त्यागः
कुमारेणैव वाच्यः ।

[[78]]

(रथादि) योगैयोगे त्वस्(=गति[वत्]) त्रवँ
वाजैवाजे हवामहे ।
(वयं स्तोतृत्वेन) सखायु(ः) इन्द्रम् ऊतयेँ ।(५)

(इन्द्राय इदन्न मम ।)

(आचार्यो वदति, शिष्यो जुहोति -)

इमम् अग्ने आयुषे वर्चसे कृधि
तिग्मम् ओजो वरुण सशिशधि ।
मातेवास्मा अदिते शर्म यच्छु
विश्वे देवा जरदष्टिर् यथा ऽसत् (जनः) ॥

(अग्नि-वरुण-सोमादिति-विश्वेभ्यः देवेभ्यः इदन्न मम ।)

शतम् इन् नु शरदो अन्ति(कं) देवा,
यत्रां नश् चक्रा(क्रुः) जरसन् तनूनाम् ।
पुत्रासो यत्र पितरो भवन्ति
(तादृशे काले) मा नो मध्या रीरिषताऽऽयुर् (आ स्वतो) गन्तौः(=गमनात्) ।(४)

(देवेभ्यः इदन्न मम ।)

(आचार्यो वदति, शिष्यो जुहोति -)

अग्निष् ट आयुः प्र(कृष्ट) त्वां दधात्व
अग्निष् टे पुष्टिं प्रत्वां कृणोतु ।
इन्द्रो मरुद्भिर् ऋतु-धा (पुष्टिं) कृणोत्व
आदित्यैस् ते वसुभिर् आ दधातु ।

(अग्नीन्द्र-मरुद्-आदित्य-वसुभ्य इदन्न मम ।)

मेधां मह्यम् अङ्गिरसो
मेधां सप्तऋषयो ददुः ।
मेधां मह्यं प्रजापतिर्
मेधाम् अग्निर् ददातु मे ।

(अङ्गिरस्-सप्तर्षि-प्रजापति+अग्निभ्यः इदन्न मम ।)

अप्सरासु या मेधा
गन्धर्वेषु च यद् यशः ।
देवी या मानुषी मेधा
सा मामा विशतादिह ।

(मेधायशोभ्याम् इदन्न मम ।)

इमं मे वरुण श्रुधी (=शृणु)
हवम्(=आह्वानम्) अद्या च मृळय (=सुखय) ।
त्वाम् अवस्युर् आ चके (=अवदन्) ॥

[[79]]

तत् त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्
तद् आ शास्ते यजमानो हविर्भिः ।
अहेळमानो (=अकुध्यन्) वरुणेह बोध्य् उरुशंस
मा न आयुः प्र मौषीः ॥

त्वन् नो अग्ने वरुणस्य विद्वान्
देवस्य हेडो(=क्रोधो) ऽवं यासिसीष्ठाः(=यक्षीष्ठाः) ।
यजिष्ठो (हविर्) वहितमश् शोशुचानो(=देदीप्यमानः)
विश्वा द्वेषांसि प्र मुमुध्य् अस्मत् ।

(अग्नि-वरुणाभ्यां इदन्न मम ।)

स त्वन् नो अग्ने ऽवमो(=मूलभूतो) भव+ऊती(त्या)
(“अग्निरवमो देवतानां विष्णुः परमः” इति ब्राह्मणम्)
नेदिष्ठो(=अन्तिकतमो) अस्या उषसो व्युष्टौ(=व्युष्टायाम्) ।
अवं यक्ष्व नो वरुणं रराणो
वीहि(=खाद) मृडीकं(=सुखयितारं [हविः]) सुहवो न एधि ।

त्वम् अग्ने अया(=एतव्यः/ प्रत्येता) ऽस्य
अया सन् मनसा हितः ।
अया सन् हव्यम् ऊहिषे
ऽया नो धेहि भेषजम् ॥ (4)

(स् - जयादि प्रतिपद्यते - परिषेचनान्तं कृत्वा)

आचार्यः (पिता) जयादि प्रतिपद्यते,
(शम्या अपोह्य),
प्राणान् आयम्य

मम कुमारस्य अस्मिन् उपनयन-होम-कर्मणि यजुर्-भेष-
प्रायश्-चित्त-होमं करिष्ये ।

ओं भुवः स्वाहा॥
वायवे, इदन् न मम ।

प्राणायामः,
प्रायश्चित्त-होमः,
प्राणायामः,
परिषेचनम् ।
प्रणीता-मोक्षणं ।